

Η τέχνη στο ελληνικό σχολείο

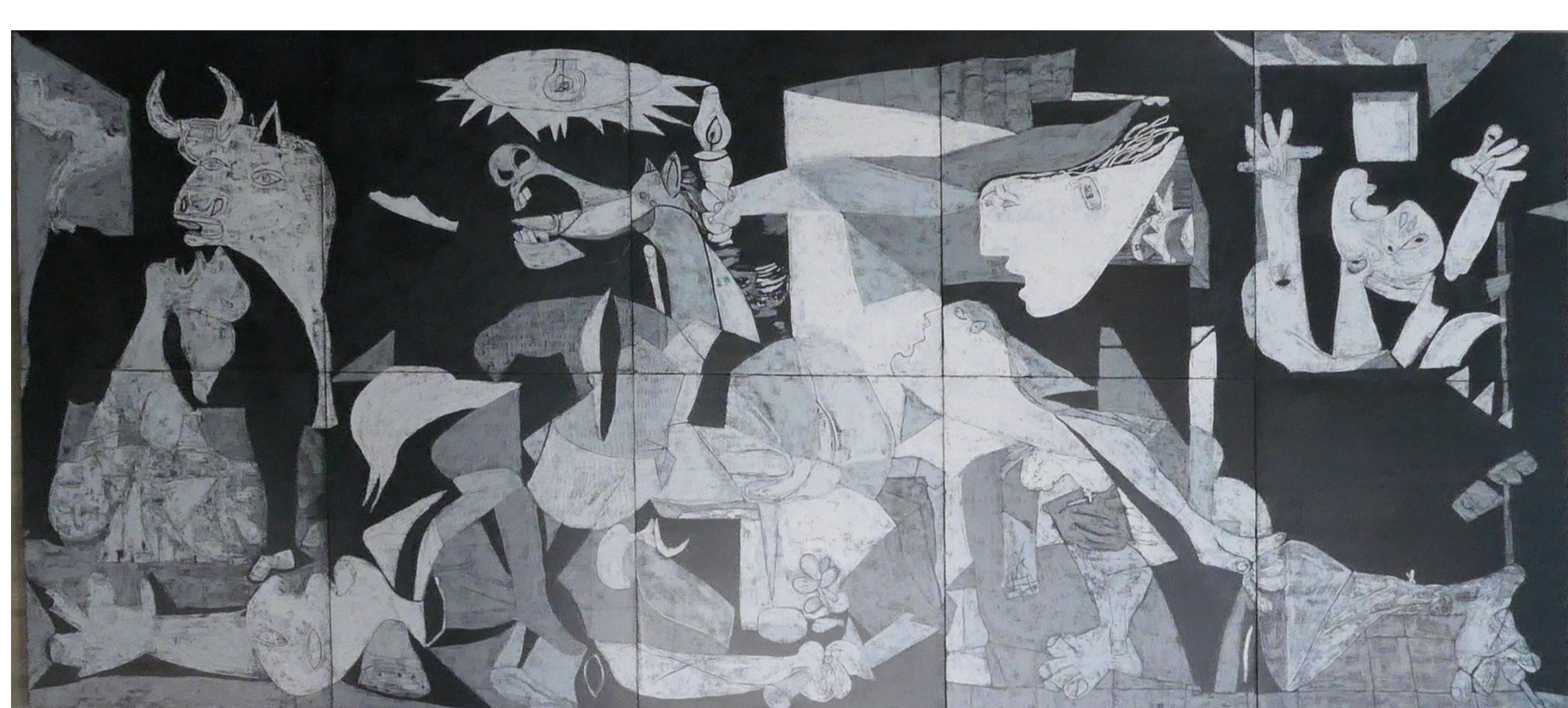
Μια νέα μεγάλη μελέτη επιχειρεί να αποτυπώσει τη σημερινή θέση της τέχνης στο ελληνικό σχολείο, προτείνοντας τρόπους για την πιο αποτελεσματική ένταξη και αξιοποίησή της στο πλαίσιο της διδασκαλίας.

Μια έρευνα της διαNEOσις

Χωράει η τέχνη στη σχολική τάξη; Μπορούν να αξιοποιηθούν τα έργα τέχνης για διδακτικούς σκοπούς σε πολλά σχολικά μαθήματα, από το Νηπιαγωγείο μέχρι το Λύκειο; Κορυφαίοι μελετητές της εκπαίδευσης έχουν τεκμηριώσει τη μαθησιακή αξία της τέχνης και πολλές χώρες έχουν αναγνωρίσει την κρίσιμη σημασία που έχει για την ενδυνάμωση των διανοητικών και συναισθηματικών δυνατοτήτων των μαθητών. Η νέα μελέτη της **διαNEOσις** υπογράφεται από **έξι συγγραφείς**, με επιστημονικό υπεύθυνο τον ομότιμο καθηγητή Εκπαίδευσης Ενηλίκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, **Αλέξη Κόκκο**. Αφενός αναλύει την πρόθεση και την ετοιμότητα του εκπαιδευτικού συστήματος να προάγει τη διδακτική αξιοποίηση των έργων τέχνης και αφετέρου προτείνει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα, το οποίο μπορεί να φέρει την τέχνη μέσα στο ελληνικό σχολείο.

Η τέχνη μέσα στη σχολική τάξη

- Οξύνει δεξιότητες των παιδιών, ιδιαίτερα χρήσιμες για τη σημερινή εποχή, όπως η **φαντασία**, η **οργάνωση της σκέψης**, η **προσαρμοστικότητα**, η **συνεργασία**, η ικανότητα για **αναστοχασμό** και η **επεξεργασία εναλλακτικών προσεγγίσεων**.
- Η αξιοποίηση έργων τέχνης στην καθημερινή διδασκαλία είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο μάθησης και βοηθάει στην **εμπέδωση και στην πιο βιωματική κατανόηση** πολλών γνωστικών αντικειμένων.
- Πολλά έργα τέχνης αποδίδουν μια **διάθεση ή συναισθήματα σχετικά με το εκάστοτε μάθημα**, συχνά πολύ καλύτερα από τη συμβατική μελέτη του υλικού, π.χ. η «Γκερνίκα» του Πάμπλο Πικάσο για τον τρόπο του πολέμου.

Πάμπλο Πικάσο, «Γκερνίκα» (1937)
Πηγή: Wikimedia Commons

Τι γίνεται σήμερα στο ελληνικό σχολείο

Καλές προθέσεις

Πρόσφατα κείμενα του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής αναγνωρίζουν την αξία της τέχνης στην εκπαίδευση.

8 στους 10 εκπαιδευτικούς επίσης αναγνωρίζουν την αξία της ενσωμάτωσης της τέχνης στα σχολικά προγράμματα.

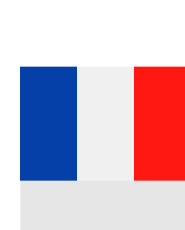
Προκλήσεις στην εφαρμογή

- Η μελέτη περιλαμβάνει δειγματοληπτική έρευνα των συγγραφέων σε κάποια **κεφάλαια σχολικών βιβλίων και προγραμμάτων σπουδών** συγκεκριμένων μαθημάτων (Νεοελληνική Γλώσσα, Μελέτη Περιβάλλοντος, Φυσικά, Φυσική) της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ένα μεγάλο ποσοστό των αναφορών σε έργα τέχνης (**24%-63%**) **δεν συνοδεύεται από προτάσεις εμπλοκής των μαθητών**.
- Πολλές φορές δεν προβλέπεται **επαρκής διδακτικός χρόνος** για την επεξεργασία των έργων τέχνης και τη σύνδεσή τους με το μάθημα.
- **7-15% των εντοπισμένων αναφορών σε έργα τέχνης περιλαμβάνουν μια δημιουργική εμπλοκή με τα έργα**. Για παράδειγμα, στη Μελέτη Περιβάλλοντος της Β' Δημοτικού η αναφορά στον **ναό του Ποσειδώνα** συνδυάζει την παρατήρηση, την ανάλυση του έργου και τελικά τη σύνδεσή του με την ύλη που διδάσκεται.
- Αντίστοιχα, στους Οδηγούς Εκπαιδευτικού και στα Προγράμματα Σπουδών (υπό αναδιαμόρφωση), **οι αναφορές στα έργα τέχνης δεν συνοδεύονται από σαφείς οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς ως προς το πώς να τα συνδέσουν με το μάθημα**.
- **Κάποιες μορφές τέχνης αξιοποιούνται περισσότερο από άλλες**. Παρατηρείται υπερεκπροσώπηση της λογοτεχνίας και των εικαστικών τεχνών, και υπάρχει σταθερή, αλλά όχι ισχυρή, παρουσία της μουσικής. Η εκπροσώπηση του κινηματογράφου κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα.
- Προκλήσεις αντιμετωπίζουν και οι υποδομές. Κάποιες διδακτικές αίθουσες παραμένουν **χωρίς σύνδεση στο Διαδίκτυο και χωρίς διαδραστικούς πίνακες**. Πολλά σχολεία **δεν έχουν σχολικές βιβλιοθήκες**.

Παραδείγματα καλών πρακτικών από άλλες χώρες

 Ιρλανδία

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Αγγλικής Γλώσσας, οι μαθητές στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση μελετούν έργα τέχνης που αντλούνται από ειδικούς καταλόγους (μυθιστορήματα, θεατρικά έργα, ποιήματα, κινηματογραφικές ταινίες). Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί εφοδιάζονται με βοηθητικό εκπαιδευτικό υλικό για την προσέγγιση, μέσω ερωτημάτων, των λογοτεχνικών και των κινηματογραφικών έργων, δίνοντας έμφαση τόσο στα τεχνικά χαρακτηριστικά όσο και στο περιεχόμενο των έργων.

 Γαλλία

Το σχολικό σύστημα αναδεικνύει, μεταξύ άλλων, τον κινηματογράφο. Ήδη από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού, διοργανώνονται εκπαιδευτικές επισκέψεις σε σινεμά.

 Ηνωμένο Βασίλειο

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Αγγλικής Γλώσσας, ειδικά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι μαθητές καλούνται να μελετήσουν προτεινόμενα λογοτεχνικά έργα υψηλής αισθητικής αξίας.

 Φινλανδία

Πολλοί εκπαιδευτικοί αξιοποιούν τη μέθοδο VTS (Visible Thinking Strategies). Οι μαθητές επισκέπτονται πολιτιστικούς οργανισμούς, επεξεργάζονται επιτόπου έργα τέχνης –κυρίως εικαστικά και μουσικά– και συνδέουν την παρατήρηση των έργων με θέματα που μελετούν στο πλαίσιο ενός μαθήματος.

 Σουηδία

Ο ρόλος της τέχνης είναι σημαντικός σε όλες τις τάξεις της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Ειδικά στα μαθήματα της Γλώσσας (Σουηδικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά), που καταλαμβάνουν το 33% του συνόλου των διδακτικών ωρών, κεντρικό ρόλο έχει η μελέτη λογοτεχνίας, ενώ μαθήματα των εικαστικών τεχνών και της μουσικής διδάσκονται αντίστοιχα στο 7% του συνόλου των ωρών.

Προτάσεις πολιτικής

Η μελέτη της διαNEOσις καταθέτει **ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την ένταξη της τέχνης στο ελληνικό σχολείο**, το οποίο είναι προσαρμοσμένο στην ελληνική πραγματικότητα, αλλά λαμβάνει υπόψη και τη διεθνή πρακτική. Στο πλαίσιο του προγράμματος προτείνονται 6 παρεμβάσεις:

1. **Δημιουργία τράπεζας διδακτικών εφαρμογών**
2. **Υποστηρικτική εκπαιδευτική πλατφόρμα** που θα απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς και θα ανανεώνεται με μεθόδους, υλικό και πληροφορίες
3. Ενδεικτικά προτείνεται διαδίκτυακό **πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών** 40 ωρών μέσα σε 10 εβδομάδες για την αποτελεσματική αξιοποίηση της τέχνης στο μάθημα
4. **Νέα εργαστήρια δεξιοτήτων**
5. **Εκπαιδευτικές επισκέψεις**, ακόμη και διαδικτυακές, που να εστιάζουν περισσότερο στους πολιτιστικούς χώρους
6. **Δημιουργία δικτύου «Η τέχνη στο σχολείο»** όπου εκπαιδευτικοί, καλλιτέχνες και απόφοιτοι του ομώνυμου προγράμματος θα συζητούν τις εμπειρίες τους